

Μακεδονικά

Τόμ. 16, Αρ. 1 (1976)

Δuo έγγραφα από την Νεοχωρούδα Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.649](https://doi.org/10.12681/makedonika.649)

Copyright © 2014, Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1976). Δuo έγγραφα από την Νεοχωρούδα Θεσσαλονίκης. *Μακεδονικά*, 16(1), 363–365.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.649>

καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση 1821-1829 (σερβ.). Α. Β ρ α ν ο ὄ σ η, Θούρια τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Εἰκοσιένα σὲ δύο χειρόγραφα τοῦ Novi Sad. Ἑλληνικά κείμενα καὶ σερβικὲς μεταφράσεις ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ Jovan Sterija Ρορονιέ. Ε. Π ρ ω τ ο ψ ἄ λ τ η, Σέρβοι καὶ Μαυροβούνιοι φιλέλληνες κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. D. A n t o n i j e v i ć, Οἱ ἐνδυμασίες τῶν Σέρβων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν (σερβ.). V. S t o j a n ĉ e v i ć, Τὰ σχέδια τοῦ ἡγεμόνα Miloš Obrenović γιὰ τὴ σερβοελληνικὴ συνεργασία ἐναντίον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (σερβ.). Σ. Λ ο υ κ ἄ τ ο υ, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι καὶ Βόσνιοι μαχητὲς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας 1821-1829. D. L u k a ě, Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ ὁ Καραγιώργης (σερβ.). Β. Σ φ υ ρ ὄ ε ρ α, Ἄγνωστοι εἰδήσεις γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1807 στὴν Ἑλλάδα. I. Π α π ἄ δ ρ ι α ν ο ὄ, Ἡ «Ἱστορία τῶν Σλαβο-Σέρβων» τοῦ Καστοριανοῦ Τριανταφύλλου Δούκα καὶ ἡ σημασία τῆς γιὰ τὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση. M. S t o j a n o v i ć, Ἐπαναστατικὰ τραγούδια τῶν χαϊδούκων, τῶν κλεφτῶν καὶ τῶν Σουλιωτῶν (σερβ.). Κ. Σ β ο λ ο π ο ὄ λ ο υ, Ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἀπέναντι στοῦ σερβικῶ πρόβλημα, 1804-1830. Κ. D ž a m b a z o v s k i, Οἱ Ἕλληνες στὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση (σερβ.). Α. Ἄ γ γ ε λ ο π ο ὄ λ ο υ, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτησις τῆς Σερβικῆς Ἡγεμονίας: Συμβολὴ εἰς τὰς πνευματικὰς σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων κατὰ τὴν περίοδον 1823-1833. Α. Κ α ρ α θ α ν ἄ σ η, Μία ἀνέκδοτη ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ Νοβί Sad ἀναφερόμενη στὴ δευτέρη σερβικὴ ἐπανάσταση (1815). Γ. Β ο ὄ ρ η, Γεώργιος Παπάζογλου: Ἐνας Ἡπειρώτης στὴν ὑπηρεσία τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα Miloš Obrenović.

Στὸ τέλος ὁ Πρόεδρος τοῦ I.M.X.A., Καθηγητῆς Δ. Δελιβάνης, ἔκανε ἀνασκόπηση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου.

Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου
τοῦ Αἴμου

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δημοσιεύομε παρακάτω δύο ἐγγράφα, ἀνέκδοτα ἀπὸ ὅσο γνωρίζομε, ποὺ μᾶς παρέχώρησε ὁ κ. Σωτήριος Τόλης, κάτοικος Νεοχωροῦδας Θεσσαλονίκης. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια πρόκειται γιὰ ἀντίγραφα δύο ἐπιστολῶν: 1) «...τῶν ἐγκριτοτέρων τοῦ χωριοῦ Νεοχωροῦδα, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1888» πρὸς τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, καὶ 2) τῆς Μουχταροδημογεροντίας τοῦ ἴδιου χωριοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ οἱ ἐγκριτότεροι κάτοικοι τῆς Νεοχωροῦδας παρακαλοῦν τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, νὰ μὴ χειροτονήσῃ ἱερέα τὸν Ἀντώνιο, γιὸ τοῦ κουτζάμπαση Χρήστου Οὐζοῦν, γιὰ τὸ Ἀντώνιος αὐτὸς «ὐπάρχει ἀμαθῆς» στὰ τῆς θρησκείας, εἶναι γιὸς «τοσοῦτον ἀδίκου πατρὸς» καὶ ἀκόμα θέλει νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἱερωσύνη μὲ χρήματα.

Μὲ τὴ δευτέρη ἐπιστολὴ ἡ Μουχταροδημογεροντία τῆς Νεοχωροῦδας προσφεύγει τὸ 1907 «πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν» καὶ παρακαλεῖ «θερωδὸς καὶ μετὰ δακρῶν νὰ περιφουρήσῃ τὰ δίκαιά» τῆς, γιὰ τὴ τουρκικὴ διοίκηση ζητεῖ τὰ κλειδιά τῆς ἐκκλησίας, γιὰ νὰ τὰ παραδώσῃ στοὺς σχισματικούς, ποὺ ἀριθμητικὰ ὑστεροῦν κατὰ πολὺ τῶν ἑλληνοφρόνων κατοίκων τοῦ χωριοῦ. Εἶναι συγκινητικὴ ἡ σθεναρὴ ἀντίστασις—γνωρὶμῃ ἄλλωστε σ' ὀλόκληρην τὴν Μακεδονία τὴν ἐποχὴ αὐτὴ—τῶν κατοίκων τῆς Νεοχωροῦδας νὰ κρατήσουν τὴν ἑλληνικότητά τους καὶ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων τους.

1

Παναγιώτατε Δέσποτα

Ἐξαιφνης ἀκούομεν ὅτι τινες τῶν χυδαίων τοῦ χωριοῦ μας σννενοῦμενοι μετὰ τοῦ ὁμοίου αὐτῶν Κουτζάμπαση κυρίου Χρήστου Οὐζοῦν ἐλθόντες εἰς τὴν I. Μητρόπωλιν ζητοῦσαν

ἵνα χειροτονήσῃτε Ἱερέα Ἀντώνιον τὸν υἱὸν τοῦ Κουδζάμπαση ἀκούσαντες τοῦτο ἐμείναμεν ἐκκληρικοὶ πῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος μέλλων νὰ ἱερατεύσῃ εἰς τὸ χωρίον μας δὲν ζητεῖ πρῶτον νὰ ὁμοιοήσωσιν ἅπαντες καὶ δεύτερον νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτὸν μαθητῶν ποία ἔσεται ἡ ἐνιαύσιος του ἐπιχωρηγήσῃ ἀλλὰ παραλάβων τὸν χωδαῖον λαὸν τὸν μὴ ἔχοντα μὴδὲ μίαν ἀξίαν εἰς τὸ χωρίον μας ζητεῖ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος νὰ παραλάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης ἀλλὰ ταῦτα πάντα πόθεν προέρχονται ἐκ τῆς ἀμαθείας του Ὅδοτος ζητεῖ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης οὐχὶ διότι βλέπων τὸν λαὸν ἐπιρρεπῆ εἰς τὸ κακὸν θέλει διὰ τούτου τὸν τρόπον ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ κακοῦ διδάσκων δηλαδὴ καθ' ἐκάστην Κυριακὴν τὸν λόγον καὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἀλλὰ κερδοσκοπικῶς.

Πολλάκις ἐδοκίμασεν ὁ πατήρ του ἵνα χειροτονήσῃ αὐτὸν Ἱερέα ἀλλὰ πάντοτε ἀπέτυχεν καὶ μάλιστα ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Τραπεζουντίου διότι οὗτος γνωρίζων τὸν χαρακτήρα τοῦ πατρὸς του ἐκόλυσεν αὐτὸν ἐκ τῆς Ἱερωσύνης πρῶτον διότι ὑπάρχει ἀμαθὴς μὴ γνωρίζων δηλαδὴ τί ἐστὶ θρησκεία πὺδ περιέχεται ὁ νόμος τοῦ θεοῦ καὶ ποία τὰ τοῦ Ἱερέως καθήκοντα πῶς δύναται νὰ ποιήσῃ τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου εἰς νομὰς σωτηρίους καὶ δεύτερον υἱὸς ὢν τοσοῦτον ἀδίκου πατρὸς οὐδὲνα κύριος θὰ ἔχῃ ἢ μικρὰ ἐκεῖνη καὶ εὐτελής διδασχὴ περὶ δικαιοσύνης διότι «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν».

Ὅδοτος ἐκαίρουφύλακται πάντοτε νὰ τῷ παρουσιασθῇ μία τοιαύτη κατάλληλος περίστασις ὅπως ἀνεξετάστω καθὼς νομίζει αὐτὸς νὰ παραλάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης τὸ ὅποιον δὲν ἐλπίζω νὰ πράξῃτε πρὶν ἢ ἐξετάσῃτε ἀκριβῶς διότι οἱ κάτοικοι πολλῶν χωρίων ἀκούομεν ὅτι ἄλλοι μὲν προσφεύγουσιν εἰς τὸ Παπισμὸν ἄλλοι δὲ ἄλλας θρησκείας διώκουσι τούτων αἰτία ὑπάρχει βεβαίως ἡ ἀμάθεια τῶν Ἱερέων ἀλλ' αὐτοὺς καίτοι γνωρίζων ὅτι ὑπάρχει ἀμαθὴς νομίζει ὅτι διὰ χρημάτων θέλει ἀγοράσῃ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης καθὼς πράττουσι Σιμωνιακοὶ τινὲς τὸ ὅποιον οὐδόλως ὑπάρχει ὑμέτερον ἔθιμον ἵνα δὲ ἐνοήσῃτε κάλλιστα πῶς καὶ τίνοι τῶν ἡλθεν οὗτος νὰ ζητήσῃ τὸ χάρισμα ἐξετάσατε ἀκριβῶς τὸν Ἱερέα ἡμῶν πατᾶ Ἀθανάσιον.

1888 κατὰ Φεβρουάριον

Ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων τοῦ χωρίου Νεοχωροῦδα

2

Τὴν Ὑμέτεραν θεοσιτάτην καὶ Πανσέβαστον ἡμῖν Παναγιότητα δουλικῶς προσκυνοῦμεν ἀσπασόμενοι πανευλαβῶς τὴν Παναγίαν αὐτῆς δεξιάν.

Παναγιώτατε

Ἐμφανιζόμενοι καὶ πάλιν ἐνώπιον τῆς Μητρὸς ἡμῶν μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι νέαι ταραχαὶ, νέοι ἐμποδισμοὶ θρησκευτικῶν ἔθιμων ἀναφαίνονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου μας Νεοχωροῦδα. οἱ πρὸ τινων ἐτῶν ἀναφανέντες ἐν τῷ χωρίῳ μας σχισματικοί, τῇ εἰσηγήσει τῶν ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ τοιοῦτων, θεωροῦντες τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου μας, ὡς τὸ μῆλον τῆς Ἐριδος, παντοίας διέπραξαν ἐνεργείας ἵνα ταύτην προσηλυτίσωσι. ἡμεῖς ὁμως βοηθοῦμενοι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς Μητροπολιτῶν ἠδυνήθημεν μέχρι τοῦ νῦν νὰ κρατήσωμεν ταύτην ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. τώρα ὁμως ὡς μᾶς φαίνεται τὰ πράγματα ἔλαβον ἄλλοιωσιν ἢ σεβαστῇ Κυβέρνησις ἤρχισεν νὰ ἐπεμβαίη εἰς τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ οὕτως εὐρυσκόμεθα ἡμεῖς ἐν ἀπορίᾳ τί τὸ ποιητέον.

Δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν φερούσης χρονολογίαν 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1902 ἀνηγγέθη τῇ Μητρὶ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ τὸ ἄσχομον, τὸ ἀπάδων. τὸ γελοῖον ἐκκλησίας λειτουργούσης ἐναλλάξ προβαλλόντες ὡς παράδειγμα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ γειτονικοῦ μας χωρίου Γριδαμπόριον. ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσι εἰς τὰ γελοῖα ἐκεῖνα ἔθιμα καθ' ἃ διήκουν τὴν ἐκκλησίαν των ἐπενόησαν λοιπὸν ἄλλον τρόπον δῆθεν εὐπρεπέστερον ὅταν δηλαδὴ θὰ ἐκκλησιάζονται οἱ Πατριαρχικοὶ νὰ μὴ ἐκκλησιάζονται κατὰ τὴν αὐτὴν

Κυριακήν και οί σχισματικοί, οὔτε τάνάπαλιν νά ἐκκλησιάζονται οί Πατριαρχικοί, ὅταν λειτουργοῦσιν οί σχισματικοί ἀλλά και ὁ νέος οὗτος τρόπος δὲν ἱκανοποίησε τὰ δύο κόμματα διότι ἀναγκάζονται νά ἐκκλησιάζονται κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐναντίον ἰσως τῆς τετάρτης ἐντολῆς τῆς Δεκαλόγου και στερούμενοι οὕτω τῆς καθ' ἑκάστην Κυριακήν ἀκοράσεως τοῦ θείου λόγου και τῆς πρὸς τὸν Ὑψιστον δοξολογίας και δεήσεως, μένουσι πάντοτε λυπημένοι πρὸ πάντων δὲ ἐν ἑορταῖς Δεσποτικαῖς και χαρμοσύναις. Ἡμεῖς λοιπὸν προτροπέμεθα ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως νά ἐκλέξωμεν ἕνα τρόπον και ἐφαρμόσωμεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μας τὴν ἐναλλάξ λειτουργίαν ἀλλ' ἄνθρωποι χωρικοί, χυδαῖοι, πῶς δυνάμεθα νά διακανονίσωμεν τάζιν και εὐπρέπειαν ἐν οἴκω θεοῦ; διὸ και μένομεν ἀδρανεῖς μὴ ἐνδῶσαντες εἰσέτι εἰς τὰς προτροπὰς τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου μας σήμερον ἔχει ὡς ἐξῆς, ἀφοῦ ὡς γνωστὸν διετέλεσεν αὕτη κεκλεισμένη ἐπὶ ἕξ ἔτη ἕνεκα τῶν ἐρίδων ἐκεῖνων, ἀγνοοῦμεν και ἡμεῖς Πατριαρχικῇ ἐνέργειᾳ, ἢ περιστάσεων εὐκαιρία συνετέλεσεν ἵνα ἡ Ἐλληνορθόδοξος κοινότης παραλάβῃ και πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν και ἐπὶ τρία και ἕμισον ἔτη ἐλειτουρηγήσαμεν ἐν αὐτῇ τακτικῶς ἐκκλησιαζομένον μάλιστα και πλείστων σχισματικῶν ὧν τινὲς ἐπαγγέθησαν εἰς τὰ πάτρια, αἰφνης ὁμως κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τοῦ παρελθόντος ἤδη ἔτους, φθάνουσι εἰς τὸ χωρίον μας ἄνθρωποι τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς και ζητῶσι παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου τὰ κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας ἵνα παραδώσωσι ταῦτα εἰς τοὺς σχισματικούς, ἵνα οὗτοι λειτουργήσωσι κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἡμεῖς ἐμείναμεν ἀναδοὶ σκεπτόμενοι πῶς τριάκοντα ἑπτὰ οἴκοι σχισματικῶν ὧν πλείστοι εἰσὶν ἐπηλύδων, ἀπέναντι ἐξήκοντα πέντε Ἐλληνορθόδοξων ἀπεδείχθησαν κληρονόμοι ἐξ ἰσού Ἐκκλησίας τε και τῶν εισοδημάτων αὐτῆς διὸ και ἐτρέξαμεν ἀμέσως εἰς τὸν Μητροπολίτην ἡμῶν Ἀλέξανδρον και ἐγνωστοποιήσαμεν τὰ πάντα ἀφέντες συνάμα παρ' αὐτῶ και τὰ κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας ὁ Μητροπολίτης καθ' ὅλον τὸ Δωδεκαήμερον διεπραγματεῖσθαι μετὰ τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἠρώτησεν ἡμᾶς ἐὰν πράγματι ἐπὶ Ἀθανασίον ἐνεδώσαμεν ἡμεῖς εἰς τὴν ἐναλλάξ λειτουργίαν (διότι οὕτω πως εἶπεν αὐτῷ ἡ Σεβαστὴ Ἀρχὴ) αὐτὰ ὁμως τὰ πράγματα ἴστανται τρανὰ μαρτύρια τοῦ ἀνευδότου ἡμῶν διότι ἐὰν ἐνεδίδωμεν ἡμεῖς ποῖα ἦτο ἢ ἀνάγκη νά μὲν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν κεκλεισμένη ἐπὶ ἕξ ἔτη ἐνθαρρυνθεῖς λοιπὸν οὗτος ἀνέστη, ἡ Σεβαστὴ ὁμως Ἀρχὴ ἰδοῦσα τὸ ἀνευδότον τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν, ἔθραυσε τὸ κλεῖθρον τῆς ἐκκλησίας, και ἐφήρμωσεν ἄλλο εἰς τὴν θύραν αὐτῆς τὸ δὲ κλειδίον κρατεῖ Αὕτη δίδουσα τοῦτο εἰς τοὺς σχισματικούς ἵνα λειτουργῶσι κατὰ δεκαπενθημερίαν ὁμως ἀφίνουσα μίαν Κυριακήν δι' ἡμᾶς ἡμεῖς ὁμως ἔκτοτε οὔτε κλειδίον ἐζητήσαμεν, οὔτε ἐλειτουρηγήσαμεν, τὴν λοιπὸν εἰς ποίους ἀνήκουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱεράτια τὰ ὁποῖα εὐσεβεῖς δωρηταὶ πρὸ ἀμνημονευτῶν χρόνων ἐγκατέλειπον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἀγνοοῦμεν, και ἐὰν ἡ πλειονότης τῆς Κοινότητος ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἀδικεῖται, πάλιν ἀγνοοῦμεν, διὸ προσφεύγομεν πρὸς τὴν Μητέρα ἡμῶν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν παρακαλοῦμεν θερμῶς και μετὰ δακρύων ἐὰν εἶναι δυνατόν νά περιφρονήσῃ τὰ δίκαια ἡμῶν Τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου και προσκνητῆς ἡμῖν Παναγίωτης δοῦλοι ταπεινοὶ και εὐπειθέστατοι

Ἡ Μοναρχοδημογεροντία Νεοχωρούδας Ἐπαρχία Θεσσαλονίκης

Ἀπόστολος Νικολάου

Τῆ 26 Μαυτίου 1907.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ